

Instrucțiuni pentru o discuție teologică sănătoasă

O lucrare prezentată la Borough Park Symposium on the Gospel,
8 octombrie 2007

David Rudolph, Ph.D. (Cambridge)

Atunci când mi s-a cerut să vorbesc despre tema instrucțiunilor (sau a indicațiilor) pentru o discuție teologică sănătoasă, mi-a venit în minte povestea întâlnirii lui Michael Wyschogrod cu Karl Barth. Pentru a înțelege mai bine, Michael Wyschogrod este un teolog evreu ortodox care trăiește în New York. Karl Barth a fost un teolog reformat elvețian și unul din cei mai influenți gânditori creștini ai secolului XX. Michael Wyschogrod scrie despre întâlnirea sa cu Barth:

Într-o dimineață însorită, în august 1966, l-am vizitat pe Barth în casa lui modestă din Bruderholzallee, în Basel. I se spusese că eram un “barthian evreu”, iar acest lucru l-a amuzat la culme. Am vorbit despre tot felul de lucruri și, la un moment dat, a spus: “Voi, evreii, aveți promisiunea, dar nu și împlinirea.” Influențat de atmosfera băncilor din Basel, am replicat: “Atunci când vine vorba de promisiuni omeneste, un om poate primi o promisiune, dar nu și împlinirea ei. Cel care a promis poate muri, se poate răzgândi sau poate să nu se țină de cuvânt dintr-o mulțime de motive. Dar o promisiune a lui Dumnezeu este precum banii puși la bancă. Dacă avem promisiunea Lui, avem împlinirea ei, iar dacă nu avem împlinirea, nu avem promisiunea.” A urmat o perioadă de tăcere și apoi a spus: “Știi, niciodată nu m-am gândit la asta în acest fel.”¹

Aceasta este o poveste care mă inspiră foarte mult, deoarece iată-l pe unul din cei mai distinși teologi creștini ai secolului XX, spunând: “Știi, niciodată nu m-am gândit la asta în acest fel.” Speranța mea pentru acest simpozion este că miercuri vom pleca cu toții de aici după ce vom fi spus cel puțin o dată: “Știi, niciodată nu m-am gândit la asta în acest fel.” Capacitatea de a spune aceste cuvinte este un semn al unei discuții teologice sănătoase.

În această seară, cu permisiunea dumneavoastră, aș vrea să abordez acest subiect – al instrucțiunilor pentru o discuție teologică sănătoasă. În Partea I, ne vom concentra pe puterea cuvintelor noastre și pe importanța folosirii limbilor noastre pentru a împărtăși viață și nu moarte. În Partea a II-a, vom discuta cum putem înainta spre “a gândi împreună” ca lideri (și, în același timp, a ne îndepărta de simplul “a vorbi unii cu alții” sau “unii la alții”), în contextul discuțiilor teologice.

Partea I. Puterea cuvintelor noastre

În *Leviticus Rabbah*, Midrash afirmă:

¹ Michael Wyschogrod, *Abraham's Promise: Judaism and Jewish-Christian Relations* (ed. R. Kendall Soulen; Grand Rapids: Eerdmans, 2004), 211.

Unul dintre rabinii din vechime și-a trimis servitorul la piață, dându-i următoarea instrucțiune: “Cumpără de acolo cel mai bun lucru de mâncare!” Servitorul s-a întors cu o limbă. Mai târziu, rabinul i-a cerut să se întoarcă la piață și să cumpere cel mai rău lucru care poate fi mâncat. Din nou, servitorul s-a întors cu o limbă. “Ce-i cu tine?” l-a întrebat rabinul. “Ți-am cerut să cumperi cel mai bun și cel mai rău lucru de mâncat, iar tu te-ai întors cu două limbi.” “Așa este”, a răspuns servitorul. La urma urmei, nu poate o limbă să fie unul din cele mai bune lucruri din lume, iar o limbă rea unul din cele mai rele?” (*Lev. Rab. 33*).

Care este principiul biblic din spatele perspectivei servitorului?

Proverbele 12:18 spune: “Cine vorbește în chip ușuratic rănește ca străpungerea unei săbii, dar limba înțelepților aduce מְרִפָּא (vindecare sau sănătate).”

Proverbele 18:21 se exprimă astfel: מוֹת וְחַיִּים, בְּיַד-לִשׁוֹן (“Moartea și viața sunt în puterea limbii”).

În fiecare discuție teologică, există potențialul de a rosti cuvinte care zidesc și cuvinte care dărâmă. Contrar părerii unora, discuțiile teologice nu pot fi separate academic de viața spirituală în numele unui “simpozion” sau a unor “dezbateri evreiești”. De fiecare dată când deschidem gurile în public (și în privat), trebuie să ne punem întrebarea: “Există moarte sau viață în ceea ce intenționez să spun?” Pentru a sublinia acest punct (și îmi vorbesc mai ales mie însumi), aș vrea să transmit o observație pe care Rabbi Joseph Telushkin o face în cartea sa *Words That Hurt, Words That Heal* (Cuvinte care rănesc, cuvinte care vindecă). În Introducerea sa, el scrie:

Gândiți-vă la propria voastră viață: Dacă voi sau cineva drag vouă a fost victima unui atac teribil, violent, se prea poate ca cele mai mari dureri pe care le-ați suferit în viață să vină de la cuvinte folosite într-un mod crud – de la critica ce distruge eul, până la mânia excesivă, sarcasmul, umilirea publică sau privată, poreclele denigrante, trădarea unor secrete, zvonurile și bârfele malițioase... Noi ne alegem hainele cu mai multă atenție decât cuvintele, deși ceea ce spunem altora și despre alții îi poate defini într-un mod incredibil. De aceea, discursul etic – a vorbi altora în mod corect, a vorbi onest despre alții și a vorbi atent cu toată lumea – este atât de important. Dacă păstrăm ideea puterii cuvintelor în fundalul conștiinței noastre, vom opera cu ele ca și cum ar fi o armă încărcată.²

La acest simpozion, unii vor prezenta lucrări. Alții vor fi moderatori. Alții vor participa la discuții. Cu toții vom discuta în pauze. Acest simpozion este o oportunitate extraordinară pentru dialog, care străbate spectrul mai larg al comunității mesianice evreiești.

Avem multe în comun, mai multe decât realizăm. Putem construi la Borough Park Symposium ceva ce are valoare eternă pentru Domnul, ce putem lăsa generației viitoare. Să nu o dăm în bară. Să ne amintim că ceea ce spunem, cuvintele noastre (*devarim*) sunt lucruri. Ele pot crea, ca în

² Joseph Telushkin, *Words That Hurt, Words That Heal: How to Choose Words Wisely and Well* (New York: Harper, 1996), xviii, 4-5.

Geneza 1, sau pot distruge, ca în Apocalipsa 22. Trebuie să fim atenți la ce spunem și cum spunem (nu să fim corect politic, ci să-L onorăm pe Yeshua care ne-a cumpărat cu un preț; nu suntem ai noștri).

Odată, l-am făcut de rușine public pe un prieten de-al meu, într-un mod absolut inutil. Ceea ce înțelepții noștri numesc *halvanat panim* (a face pe cineva să pălească la față). M-am pocăit, după ce prietenul meu mi-a arătat păcatul, dar nu a fost nici un chip de a anula impactul dureros al cuvintelor mele și dauna temporară adusă relației noastre. Odată ce săgețile sunt aruncate, ele nu pot fi chemate înapoi. Fie ca niciunul dintre noi să nu comită acest păcat al *halvanat panim* la acest simpozion.

Odată spuse aceste lucruri, majoritatea discuțiilor teologice care vor avea loc în următoarele două zile nu vor fi în acest auditorium, ci în cadre mult mai intime: la restaurante, în camerele noastre de hotel, în mașină, la aeroport. În aceste contexte unu-la-unu, atunci când suntem doar în prezența unor prieteni de încredere, să ne luăm angajamentul de a nu da glas unor cuvinte care sunt “derogatorii și potențial nocive” față de alții,³ chiar dacă sunt adevărate, chiar dacă sunt spuse cu discreție. De asemenea, să ne angajăm a nu da curs ori a asculta astfel de cuvinte. Așa cum spune Talmudul, “De ce seamănă degetele omului cu niște dopuri? Deoarece, dacă cineva aude ceva ce nu trebuie, să își poată pune degetele în ureche” (*b. Ketubot* 5b). Dacă facem acest lucru, prietenii noștri vor înțelege. Asta înseamnă a fi un prieten bun. Rabbi Telushkin ne amintește:

Într-o dispută cu cineva, ai dreptul să-ți argumentezi cazul, să-ți exprimi părerea, să explici de ce consideri că cealaltă parte greșește, chiar să arăți cât de pasionat ești de subiectul respectiv. Însă acestea sunt singurele drepturi pe care le ai. Nu ai dreptul moral să distrugi poziția adversarului invalidându-l pe el sau pe ea în mod personal.⁴

Să ținem minte puterea cuvintelor noastre și să ne punem întrebarea critică: “Există viață sau moarte în ceea ce voi spune?” Acest lucru ne aduce la –

Partea a II-a. “A gândi împreună” în discuțiile teologice

Ne-am adunat din întreaga lume pentru a vorbi despre בשורה (vestea cea bună, evanghelia) și cum ar trebui să o prezentăm oamenilor. Este ușor să ne gândim la בשורה ca fiind doar un mesaj rostit, dar aş dori să vă supun considerației posibilitatea că **mesajul rostit al בשורה este o extensie naturală a בשר (firii) crucificate, ce îl proclamă și îl întrupează.**⁵ Stăm mărturie de adevărul mesajului evangheliei prin faptul că suntem bărbați și femei care trăiesc viața crucificată și înviată în Mesia. Și facem mesajul ei invalid atunci când nu trăim în acest fel.

³ Shimon Finkelman and Yitzchak Berkowitz, *Chafetz Chaim, A Lesson A Day: The Concepts and Laws of Proper Speech Arranged for Daily Study* (ArtScroll Series; Brooklyn: Mesorah Publications, 1998), 50.

⁴ Telushkin, *Words That Hurt, Words That Heal*, 89.

⁵ Cuvântul pentru “mesager” în limba ebraică este מַבְשֵׁר

Trebuie să îl imităm pe Pavel, care a spus: “Am fost răstignit împreună cu Hristos și trăiesc..., dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine. Și viața pe care o trăiesc acum în trup (בָּשָׂר/σάρξ) o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu, care m-a iubit și S-a dat pe Sine Însuși pentru mine” (Gal. 2:20). Pavel era o expresie vie a mesajului evangheliei pe care o proclama. Și, asemenea lui Pavel, suntem chemați să fim expresii vii ale mesajului evangheliei pe care o proclamăm.

Ce implicații are acest lucru pentru o discuție teologică sănătoasă? Dacă este corectă afirmația că **mesajul rostit al בְּשׂוּרָה ar trebui să fie o extensie naturală a בָּשָׂר (firii) crucificate ce îl proclamă și îl întrupează**, atunci este culmea ipocriziei pentru noi să vorbim două zile despre evanghelie și să nu căutăm s-o trăim în relațiile noastre unul cu altul. Doamne, ajută-ne să trăim בְּשׂוּרָה Ta între noi!

Cum să trăim evanghelia într-un mod practic în contextul simpozionului nostru? Aș vrea să sugerez că putem face acest lucru adoptând o atitudine smerită unii față de alții, privindu-ne relația cu fiecare persoană de aici ca fiind caracterizată de interdependență. Trăim evanghelia în mod practic atunci când “gândim împreună”, întrucât acest lucru duce – așa cum arată Pavel în Filipeni 1:27 – la “a rămâne tari în același duh și a lupta cu un suflet pentru credința Evangheliei”.

Ce vreau să spun prin “a gândi împreună”? Aș vrea să sugerez un număr de căi prin care putem înainta în mod conștient în această direcție a “gândirii împreună”:

În primul rând, putem asculta înainte să vorbim. Putem încerca să înțelegem pe deplin punctul de vedere al celeilalte persoane.

În al doilea rând, ne putem vedea pe noi înșine ca studenți, chiar dacă alții ne văd ca profesori. A gândi împreună despre evanghelie și soteriologie începe cu recunoașterea umilă a faptului că nu știm totul despre acest subiect. Cu toții avem multe de învățat și putem învăța unii de la alții. Asta înseamnă interdependență. Rețineți, unul din cei mai renumiți teologi ai secolului XX a putut spune: “Știi, niciodată nu m-am gândit la asta în acest fel.”

În al treilea rând, putem adopta o perspectivă holistică asupra adevărului. O perspectivă holistică evită declarațiile unidirecționale și se preocupă de întreg, incluzând limitările și factorii ce afectează implementarea. Așa cum scrie Klyne Snodgrass în cartea sa, *Between Two Truths*:

Adevărul este ca o floare cu rădăcini adânci. Pentru a te bucura de ea mult timp, trebuie să o iei pe toată. Dacă luăm numai partea de deasupra, se va ofili în mâinile noastre. Gândirea holistică ne va face să căutăm tensiuni. *Atunci când știm că o declarație este adevărată, ar trebui să ne întrebăm care sunt limitările ei, ce alte declarații trebuie făcute pentru a preveni neînțelegerile sau extremismul, și în ce mod ar putea circumstanțele afecta implementarea declarației* (italicele îmi aparțin).⁶

În al patrulea rând, putem alege să nu recapitulăm gânduri și sentimente vechi. A gândi împreună înseamnă a *gândi*, nu doar a recapitula pur și simplu ce am crezut și învățat atâta timp.

⁶ Klyne Snodgrass, *Between Two Truths: Living with Biblical Tensions* (Grand Rapids: Zondervan, 1990), 180-84.

În discuțiile teologice, putem cădea în obiceiul de a reda unii la alții casete vechi. Am putea vorbi, dar, în realitate, fără să vorbim. În cartea sa, *Dialogue and the Art of Thinking Together*, William Isaacs scrie:

Ce este gândirea adevărată? A gândi cu adevărat înseamnă a spune lucruri care s-ar putea să ne surprindă – lucruri pe care nu le-am mai spus – care nu sunt în memoria noastră... A gândi înseamnă și a asculta propriile noastre reacții automate și a dobândi perspectivă asupra lor. Înseamnă a întreba: De ce am făcut asta?... Ceea ce, de obicei, numim gândire este adesea numai relatarea sau exprimarea trăită a unor tipare care există deja în memoria noastră. Asemenea unei casete înregistrate dinainte, aceste gânduri (și sentimente) sunt gata instantaneu să fie redată... Adevărata gândire se mișcă mai încet, mai blând... Gândirea are un aer de prospețime, ca un curs de apă care trece încet prin minte și are nevoie de spațiu. Rodul gândirii e uneori o idee aparent simplă, liniștită, care iese în evidență într-o mulțime de gânduri trecătoare. Ea sosește neanunțată.⁷

Iată o întrebare bună pe care să v-o puneți: “Cât din ‘gândirea’ mea vine din memorie și este un răspuns automat? Cât se bazează pe gândire originală despre circumstanțele prezente?”

În al cincilea rând, putem ajuta cu întrebări. Una din cele mai bune căi de a stimula gândirea împreună este aceea de a pune întrebări. În loc să facem afirmații, putem pune întrebări care animă toate părțile înscrise în conversație să gândească mai profund. De exemplu, una dintre întrebările importante pe care le putem adresa grupului este: “Cu care perspectivă suntem în dezacord sau nu-i acordăm suficientă atenție în această discuție?”

În al șaselea rând, ne putem recunoaște vulnerabilitatea. Uneori, suntem tentați să accentuăm tăria poziției noastre și slăbiciunea poziției celuilalt în timp ce, în profunzime, știm că și propria poziție are slăbiciuni. Nu recunoaștem slăbiciunea propriei poziții deoarece nu vrem ca cealaltă parte s-o exploateze. “A gândi împreună” implică faptul că fiecare parte a conversației este dispusă a-și exprima tăria, slăbiciunile și presupuzițiile inerente ale propriului caz. Acest lucru implică o măsură de încredere. Ar trebui să evităm să ținem pentru noi informații relevante discuției pe care o purtăm. Atunci când fiecare parte este capabilă să își articuleze în mod onest potențiala vulnerabilitate și dezechilibru în poziția lui sau a ei, situația e pregătită pentru ca idei noi și creative să poată fi generate prin gândirea împreună.

În al șaptelea rând, putem urma calea perturbării. Atunci când procesul ascultării e perturbat de o anomalie (poate ceva ce a spus cealaltă persoană și ne-a atins într-un mod greșit sau a stârnit o amintire negativă), este folositor să urmăm acea pistă și să ne întrebăm pe noi înșine de ce suntem deranjați. Acest lucru duce adesea la gândire adevărată. Luând în considerare sursa perturbării – fie că este la noi, de la celălalt sau ambii – și motivul pentru care suntem iritați, devenim mult mai conștienți de ceea ce spune cu adevărat cealaltă persoană. S-ar putea să recunoaștem și o tendință în noi de a răspunde la perturbare ascultând într-un mod selectiv – s-ar putea să ne trezim că, în mod instinctiv, cernem ceea ce spune cealaltă persoană, căutând dovezi că noi avem dreptate și ei se înșală. Uneori ajută să schimbăm cadrul. Putem alege să vedem

⁷ William Isaacs, *Dialogue and the Art of Thinking Together: A Pioneering Approach to Communicating in Business and in Life* (New York: Currency, 1999), 59-60.

persoana care ne perturbă ca un protector al valorilor importante din mișcarea noastră, mai degrabă decât un factor de deranj. A urma ceea ce ne perturbă ne-ar putea ajuta să ne vedem propria inconsecvență – am putea realiza că avem aceeași problemă ca persoana ale cărei cuvinte ne deranjează.

În al optulea rând, putem evita războaiele pe abstracțiuni. Punctele abstracte generează adesea contra-puncte abstracte. A gândi împreună implică a rezista tentației de a vorbi sau scrie în generalizări. Aceasta înseamnă a ne gândi la ceea ce vrem să spunem înainte de a spune. Înseamnă a ne pune întrebarea: “Este acest lucru prea abstract? Ce vreau să spun de fapt?”

În al nouălea rând, ne putem privi unii pe alții ca membri ai aceleiași echipe. “A gândi împreună” în contextul simpozionului nostru implică a privi celelalte părți ale conversației ca pe niște coechipieri. Lucrăm împreună pentru Domnul. Suntem cu toții parte a trupului lui Mesia, Yeshua fiind capul nostru. Dumnezeu ne-a creat să ne completăm unii pe alții. Lăsați-mă să mai spun o dată: “Avem nevoie unii de alții.” Atunci când ne gândim la noi înșine și găsim prea puțină valoare în contribuția altora, fragmentăm echipa. Atunci când gândim laolaltă, contribuim la unitatea echipei, iar acest lucru Îi face plăcere Domnului.

Toate acestea sunt instrucțiuni și sugestii pentru o discuție teologică sănătoasă la simpozion. Pe scurt, rețineți puterea cuvintelor. Puneți-vă întrebarea critică: “Este viață sau moarte în ceea ce vreau să spun? Trăiți בשורה (evangelia) pe care o proclamați în modul în care vă relaționați la alți membri de la simpozion. Adoptați o atitudine smerită, caracterizată de interdependență. Înaintați în direcția “gândirii împreună”. Și fiți asemenea lui Karl Barth, fiind dispuși să pășiți înapoi și să spuneți: “Știi, niciodată nu m-am gândit la asta în acest fel.”